

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการลงรายการและปัญหาการลงรายการ
นิิตบุคคลเฉพาะที่เป็นส่วนราชการไทย สำหรับหนังสือภาษาไทยตามหลักเกณฑ์การลงรายการ
แบบ AACR2 ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล ในการ
ดำเนินการวิจัยจึงใช้แบบสอบถามแจกให้บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบงานทำบัตรรายการสิ่งพิมพ์ หรือ
สารนิเทศภาษาไทยที่ได้รับจากส่วนราชการไทย จำนวน 56 ชุด ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถาม
คืนมา จำนวน 53 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.64 ดังนั้นผลของการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม
ดังกล่าว สรุปได้ดังนี้คือ

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุด การทำบัตรรายการของห้องสมุด และสถานภาพของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 หลักเกณฑ์การทำบัตรรายการที่ห้องสมุดส่วนใหญ่คือ AACR2

(ร้อยละ 86.8) รองลงมาคือ หลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2
(AACR2) สำหรับหนังสือ วิทยานิพนธ์ และสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง โดย กมลลา รุ่งอุทัย และคนอื่น ๆ
(ร้อยละ 7.5) และห้องสมุดจำนวนร้อยละ 3.8 ยังคงใช้หลักเกณฑ์การทำบัตรรายการหนังสือ
ภาษาไทยฉบับสมบูรณ์และตัวอย่างบัตร โดย ศาสตราจารย์ สุกนิตย์ อำนวยวงศ์

1.2 คู่มือการทำบัตรรายการที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้คือ AACR2 (1988)

(ร้อยละ 27.0) รองลงมาคือ หลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกันฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2
(AACR2) สำหรับหนังสือ วิทยานิพนธ์ และสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง โดย กมลลา รุ่งอุทัย และคนอื่น ๆ
ฉบับพิมพ์ปี 2534 (ร้อยละ 18.3) และคู่มือฉบับเดียวกันที่พิมพ์ปี 2531 ร้อยละ 17.4

1.3 ห้องสมุดส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.0 รวมฝ่ายทำบัตรรายการทั้งหนังสือ
ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเข้าด้วยกัน จำนวนห้องสมุดอีกร้อยละ 17.0 แยกงานออกเป็น

2 ฝ่าย คือ ฝ่ายทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทยและฝ่ายทำบัตรรายการหนังสือภาษาต่างประเทศ

เมื่อได้รับสิ่งพิมพ์และสารนิเทศจากส่วนราชการต่าง ๆ ห้องสมุด
ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.9) จัดรวมเอาสิ่งพิมพ์ดังกล่าวไว้กับสิ่งพิมพ์ทั่วไปในห้องสมุด

1.4 ผู้ตอบแบบสอบถามผู้รับผิดชอบงานทำบัตรรายการส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็น
บรรณารักษ์ หัวหน้าห้องสมุด (ร้อยละ 50.0) ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับ
ปริญญาตรี ผู้ตอบรองลงมา มีตำแหน่งเป็นบรรณารักษ์ฝ่ายวิเคราะห์ เลขหมู่และทำบัตรรายการ
(ร้อยละ 23.1) ส่วนใหญ่เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีเช่นเดียวกัน และลำดับต่อ
มาเป็นกลุ่มของบรรณารักษ์หัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์ เลขหมู่และทำบัตรรายการ (ร้อยละ 9.6)
ในกลุ่มนี้เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโททุกคน

1.5 ผู้ตอบส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำบัตรรายการมากกว่า 5 ปี
(ร้อยละ 77.4) รองลงมาเป็นกลุ่มผู้มีประสบการณ์ในการทำบัตรรายการ 1-2 ปี และกลุ่ม
ผู้มีประสบการณ์การทำบัตรรายการ 3-5 ปี จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 9.4

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 35 คน เคยเข้ารับการอบรมการลงรายการ
แบบ AACR2 รองลงมาเป็นกลุ่มที่ศึกษาเองจากคู่มือการลงรายการ 21 คน และผู้ตอบ 14 คน
แจ้งว่า เคยได้รับการศึกษาการลงรายการ AACR2 ในหลักสูตรระหว่างการศึกษาาระดับปริญญาตรี

2. การลงรายการส่วนราชการไทย

2.1 ห้องสมุดร้อยละ 48.1 ใช้ AACR2 และใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวมาแล้ว
3-5 ปี โดยให้เหตุผลว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั่วไป สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชื่อส่วน
ราชการไทย และเห็นว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่มีตัวอย่างประกอบ และบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ
18.8) เห็นว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมที่สุดแล้ว

รองลงมาพบว่า หลักเกณฑ์การลงรายการแบบเอง โกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์
ครั้งที่ 2 (AACR2) สำหรับหนังสือ วิทยานิพนธ์ และสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง โดย กมลลา รุ่งอุทัย และ
คนอื่น ๆ (ร้อยละ 21.1) ห้องสมุดที่ใช้หลักเกณฑ์นี้ส่วนใหญ่ใช้หลักเกณฑ์นี้มาแล้ว 3-5 ปี และ
ให้เหตุผลว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั่วไป สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชื่อส่วนราชการไทย และ
เห็นว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่มีคำอธิบายชัดเจน บรรณารักษ์ร้อยละ 18.8 เห็นว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่
เหมาะสมที่สุด

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีห้องสมุดอีก 3 แห่ง (ร้อยละ 5.8) ยังคงใช้หลักเกณฑ์ทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทยฉบับสมบูรณ์และตัวอย่างบัตร โดย ศาสตราจารย์ สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ ห้องสมุด 2 แห่งใช้หลักเกณฑ์นี้มาแล้วมากกว่า 10 ปี เพราะเห็นว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั่วไป ผู้ตอบทั้ง 3 คน มีความเห็นต่างกันคือ เห็นว่าเหมาะสมที่สุด ไม่เหมาะสม และเหมาะสมแต่มีข้อบกพร่องบางประการคือ ผู้ใช้บริการไม่เข้าใจหลักเกณฑ์จึงไม่สามารถค้นหาหนังสือที่ต้องการได้ ตามลำดับ

ในกรณีที่มีผู้ตอบว่า หลักเกณฑ์ที่ใช้อยู่นั้นไม่เหมาะสมนั้น เห็นหลักเกณฑ์ที่น่าจะเหมาะสมกว่าหลักเกณฑ์ที่ใช้คือ AACR2 นอกจากนี้ยังมีห้องสมุดอีก 1 แห่ง แนะนำว่าหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมที่สุดน่าจะเป็น คู่มือการลงรายการนิติบุคคล ของคณะอนุกรรมการกลุ่มวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งอยู่ในระหว่างการรวบรวม

2.2 สิ่งที่มีตอบแบบสอบถามคำนึงถึงในการเลือกชื่อส่วนราชการหรือลำดับชื่อส่วนราชการตัดสินใจลงรายการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.4) คำนึงถึงประเภทของชื่อส่วนราชการ รองลงมาห้องสมุดจำนวนร้อยละ 22.6 คำนึงถึงอำนาจหน้าที่ทางการบริหาร

2.3 แหล่งอ้างอิงที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้มากที่สุด คือ นามสงเคราะห์ส่วนราชการไทย รองลงมาคือ ทำเนียบนามของส่วนราชการต่าง ๆ และรายงานประจำปีของส่วนราชการต่าง ๆ ตามลำดับ

3. การลงรายการชื่อส่วนราชการไทยตาม AACR2

3.1 การลงรายการที่ชื่อส่วนราชการตามหลักเกณฑ์ 24.17 ทั่วทั้งไป ห้องสมุดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.9) ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการนั้นคือ สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร รองลงมารายการที่ชื่อส่วนราชการนั้น แต่กลับเอาคำแสดงฐานะของส่วนราชการไว้ท้าย คือ นโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, สำนัก (ร้อยละ 7.5) และจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 5.7 ลงรายการที่ชื่อประเทศก่อนชื่อส่วนราชการคือ ไทย, สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร

3.2 การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 1 ส่วนราชการที่มีคำซึ่งบอกถึงว่า ส่วนราชการนั้นเป็นส่วนหนึ่งของส่วนราชการอีกแห่งหนึ่ง พบว่า ห้องสมุดร้อยละ 86.8 ลงรายการภายใต้ส่วนราชการเหนือกว่า คือ กระทรวงสาธารณสุข. สำนักงานปลัดกระทรวง รองลงมาร้อยละ 7.5 ลงรายการที่ สาธารณสุข,

กระทรวง. สำนักงานปลัดกระทรวง และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 5.7 ลงรายการที่ชื่อประเทศก่อนชื่อส่วนราชการ คือ ไทย. กระทรวงสาธารณสุข. สำนักงานปลัดกระทรวง

3.3 การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง 24.18

ประเภทที่ 2 ส่วนราชการที่ชื่อมีคำบอกถึงความเป็นรองทางการบริหาร พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.8 ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการนั้น คือ คณะกรรมการเพื่อจัดทำคู่มือการจัดการทำแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด รองลงมาห้องสมุดร้อยละ 7.5 ลงรายการภายใต้ชื่อประเทศหรือชื่อรัฐบาล คือ ไทย. คณะกรรมการเพื่อจัดทำคู่มือการจัดการทำแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 3.8) ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการแต่กลับเอาคำแสดงฐานะของส่วนราชการไว้ท้ายดังนี้ เพื่อจัดทำคู่มือการจัดการทำแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด, คณะกรรมการ

3.4 การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง 24.18

ประเภทที่ 3 ส่วนราชการที่ชื่อมีลักษณะทั่วไป หรือชื่อไม่ได้แสดงอะไรมากไปกว่าการแบ่งย่อยหน่วยงาน พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.0) เห็นว่าควรลงรายการชื่อส่วนราชการที่มีลักษณะทั่วไป เช่น ห้องสมุด วิทยาลัยชื่อส่วนราชการเหนือกว่าดังนี้ กระทรวงการต่างประเทศ, ห้องสมุด รองลงมา (ร้อยละ 9.4) ลงรายการเช่นเดียวกัน แต่ที่ชื่อส่วนราชการเหนือกว่า ได้กลับเอาคำแสดงฐานะส่วนราชการไว้ท้ายคำ เช่น การต่างประเทศ, กระทรวง. ห้องสมุด และห้องสมุดอีกร้อยละ 7.5 ลงรายการภายใต้ชื่อรัฐบาลดังนี้ ไทย. กระทรวงการต่างประเทศ. ห้องสมุด

3.5 การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง 24.18

ประเภทที่ 4 ส่วนราชการที่ชื่อไม่ได้ระบุว่าเป็นหน่วยงาน และไม่มีชื่อประเทศหรือชื่อรัฐบาล อยู่ในชื่อส่วนราชการ ห้องสมุดส่วนใหญ่ร้อยละ 96.2 ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการนั้น เช่น กรุงเทพมหานคร ห้องสมุดอีกร้อยละ 3.8 ลงรายการส่วนราชการนั้นภายใต้ชื่อรัฐบาลดังนี้ ไทย. กรุงเทพมหานคร

3.6 การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง 24.18

ประเภทที่ 5 ส่วนราชการระดับกระทรวงหรือหน่วยงานบริหารสูงสุดเทียบเท่ากระทรวง ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ร้อยละ 96.2 ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการนั้น เช่น ทบวงมหาวิทยาลัย ห้องสมุดเพียงร้อยละ 3.8 ลงรายการเป็นรายการรองภายใต้ชื่อรัฐบาลดังนี้ ไทย. ทบวงมหาวิทยาลัย

3.7 การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 6 สถานิติบัญญัติ พบว่า ห้องสมุดร้อยละ 75.5 ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการนั้น คือ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา รองลงมาคือ ลงรายการภายใต้คำว่า รัฐสภา คือ รัฐสภา, สำนักงานเลขาธิการ (ร้อยละ 9.4) และห้องสมุดอีกร้อยละ 7.5 ลงรายการที่ชื่อสถานิติบัญญัติ แต่กลับเอาค่าแสดงฐานะส่วนราชการไว้ที่ชื่อกำตั้งนี้ เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน

การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง ส่วนที่เป็น หลักเกณฑ์พิเศษของการลงรายการสถานิติบัญญัติ 24.21A ในกรณีที่สถานิติบัญญัตินั้นมีหน่วยงานรอง หลายสาขา พบว่านิยมลงรายการดังนี้ สภาผู้แทนราษฎร (ร้อยละ 69.8) รัฐสภา, สภาผู้แทนราษฎร (ร้อยละ 17.0) ไทย, รัฐสภา, สภาผู้แทนราษฎร (ร้อยละ 7.5) ตามลำดับ

สำหรับการลงรายการตามหลักเกณฑ์ข้อที่ 24.21B หน่วยงานรองที่เป็น คณะกรรมาธิการ พบว่านิยมลงรายการดังนี้ สภาผู้แทนราษฎร, คณะกรรมาธิการการเกษตรและ สหกรณ์ (ร้อยละ 54.7) คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ (ร้อยละ 20.8) รัฐสภา, สภาผู้แทนราษฎร, คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ (ร้อยละ 11.3) ตามลำดับ

สำหรับการลงรายการตามหลักเกณฑ์ข้อที่ 24.21D ถ้าสถานิติบัญญัติมีเลขที่ ของการประชุม และระยะช่วงปีของการประชุมติดต่อกัน พบว่ามีการลงรายการตามลำดับดังนี้ รัฐสภา, รายงานการประชุม (ครั้งที่ 1-7: 2513) (ร้อยละ 60.8) รัฐสภา, การประชุมครั้งที่ 1-7 พ.ศ. 2513 (ร้อยละ 7.8) ไทย, รัฐสภา (ครั้งที่ 1-7: 2513) (ร้อยละ 5.9)

3.8 การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 7 การลงรายการการศาล ห้องสมุดส่วนใหญ่ลงรายการที่ชื่อศาลอาทิ ศาลแพ่ง (ร้อยละ 42.3) รองลงมาคือ กระทรวงยุติธรรม, ศาลแพ่ง (ร้อยละ 38.5) และ ยุติธรรม, กระทรวง, ศาลแพ่ง (ร้อยละ 11.5)

สำหรับการลงรายการตามหลักเกณฑ์ข้อที่ 24.23A การลงรายการศาลแพ่ง และศาลอาญา จากการสำรวจพบว่า ห้องสมุดร้อยละ 36.5 ลงรายการที่ชื่อศาล คือ ศาลอาญา- ธนบุรี รองลงมาคือ กระทรวงยุติธรรม, ศาลอาญาธนบุรี (ร้อยละ 26.9) และห้องสมุดร้อยละ 11.5 ลงรายการชื่อศาลภายใต้ ส่วนราชการต้นสังกัด แต่ในส่วนของชื่อศาลที่มีคำระบุขอบเขต อำนาจศาลจะถูกระบุไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ดังนี้ กระทรวงยุติธรรม, ศาลอาญา (ธนบุรี)

แต่ในกรณีของศาลทหารใน 24.23B1 ห้องสมุดร้อยละ 64.7 ลงรายการ ที่ชื่อศาล คือ ศาลทหารกรุงเทพ รองลงมาร้อยละ 19.6 ลงรายการดังนี้ ศาลทหาร(กรุงเทพ มหานคร) และร้อยละ 9.8 ลงรายการภายใต้ชื่อรัฐบาลตั้งนี้ ไทย, ศาลทหารกรุงเทพ

3.9 การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง 24.18

ประเภทที่ 8 การลงรายการกองทัพ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ลงรายการที่ชื่อกองทัพคือ กองทัพบก (ร้อยละ 44.2) รองลงมาคือ กระทรวงกลาโหม. กองทัพบก (ร้อยละ 32.7) และ กลาโหม, กระทรวง. กองทัพบก (ร้อยละ 9.6) ตามลำดับ

ในกรณีที่เป็นการลงรายการกองกำลังทหาร 24.24B พบว่า ห้องสมุด ร้อยละ 23.0 ลงรายการชื่อกองกำลังทหารภายใต้ชื่อกองทัพภาคที่รับผิดชอบคือ กองทัพภาคที่ 1. จังหวัดทหารบกฉะเชิงเทรา รองลงมาคือ จังหวัดทหารบกฉะเชิงเทรา (ร้อยละ 21.1) และกระทรวง กลาโหม. กองทัพภาคที่ 1. จังหวัดทหารบกฉะเชิงเทรา

3.10 การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง 24.18

ประเภทที่ 9 ผู้นำของรัฐ หรือหัวหน้ารัฐบาล เช่น สรุปรายงานการปฏิบัติราชการประจำปีของ นายกรัฐมนตรี เขียนโดย นายกรัฐมนตรีผลการสำรวจพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ร้อยละ 69.2 ลงรายการที่ชื่อนายกรัฐมนตรี รองลงมาร้อยละ 21.1 ลงรายการที่คำว่า นายกรัฐมนตรี และห้องสมุดจำนวนร้อยละ 5.8 ลงรายการภายใต้ชื่อรัฐบาลดังนี้ ไทย. นายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังมีห้องสมุดอีก 2 แห่ง ลงรายการที่คำว่า "นายกรัฐมนตรี" และเพิ่มคำขยายดังนี้ นายกรัฐมนตรี (2489-2490 : ปรีดี พนมยงค์)

3.11 การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง 24.18

ประเภทที่ 10 สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุล พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ร้อยละ 78.0 ลงรายการสถานกงสุล หรือสถานเอกอัครราชทูตภายใต้ชื่อรัฐบาลดังนี้ ไทย. สถานกงสุล (ปารีส, ฝรั่งเศส) รองลงมาคือ สถานกงสุลไทย. ปารีส (ร้อยละ 6.0) และสถานกงสุลไทย (ร้อยละ 4.0)

3.12 การลงรายการส่วนราชการที่ลงรายการเป็นรายการรอง 24.18

ประเภทที่ 11 องค์การระหว่างประเทศ และองค์การระหว่างรัฐบาล พบว่าห้องสมุดร้อยละ 54.0 ลงรายการภายใต้ชื่อรัฐบาลไทยคือ ไทย. คณะผู้แทนในองค์การสหประชาชาติ รองลงมาคือ คณะผู้แทนในองค์การสหประชาชาติ (ร้อยละ 42.0) และร้อยละ 4.0 ลงรายการที่ องค์การ สหประชาชาติ. คณะผู้แทนไทย

3.13 การลงรายการรองที่ลงรายการเป็นรายการรองโดยตรง (หรือข้าม

ลำดับหน่วยงาน) 24.19A พบว่าห้องสมุดร้อยละ 41.5 ลงรายการที่ส่วนราชการนั้นคือ สำนักงานอนุญาโตตุลาการ ถือว่าข้ามลำดับหน่วยงาน รองลงมาร้อยละ 32.0 ลงรายการภายใต้ ส่วนราชการเหนือกว่าคือ กระทรวงยุติธรรม. สำนักงานอนุญาโตตุลาการ และร้อยละ 15.0

ลงรายการดังนี้ ยุติธรรม, กระทรวง. สำนักงานอภญาโตตุลาการ

ส่วนกรณีที่ต้องลงรายการภายใต้ส่วนราชการที่เหนือกว่า 24.19A พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ลงรายการตามลำดับดังนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะวิทยาศาสตร์. ภาควิชาเคมี (ร้อยละ 67.3) รองลงมาคือ การลงรายการตามลำดับเช่นเดียวกัน แต่ละวัน ส่วนราชการบางข้อดังนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ภาควิชาเคมี ห้องสมุดอีกร้อยละ 28.8 ลงรายการที่ ไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะวิทยาศาสตร์. ภาควิชาเคมี

3.14 ในกรณีที่ส่วนราชการเปลี่ยนชื่อ อาทิ ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุข มูลฐานอาเซียน เปลี่ยนชื่อเป็น สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการใหม่ไม่ว่าที่สิ่งพิมพ์จะเป็นชื่อเดิมหรือชื่อใหม่ก็ตาม และทำบัตรโยง คู่มือเดิมที่ชื่อเดิมและทำบัตรโยงคู่มือใหม่ที่ชื่อใหม่ รองลงมาลงรายการตามที่ปรากฏแต่ละชื่อเรื่องไม่ว่าสิ่งพิมพ์นั้นจะเป็นชื่อส่วนราชการเดิมหรือชื่อใหม่ และทำบัตรโยงคู่มือเดิมที่ทั้ง 2 แห่ง และห้องสมุดจำนวน 4 แห่ง ไม่แก้ไขบัตรรายการใด ๆ และลงรายการที่ชื่อเดิม แม้ว่าจะมีชื่อ ส่วนราชการใหม่ปรากฏ และทำบัตรโยงคู่มือ

3.15 การลงรายการส่วนราชการต่ำกว่ากอง ที่มีคำว่า "สถานี" ห้องสมุด ร้อยละ 44.2 ลงรายการที่ชื่อสถานี เช่น สถานีประมงน้ำกร่อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รองลงมา ร้อยละ 34.6 เห็นว่าควรลงรายการภายใต้ชื่อส่วนราชการเหนือกว่าระดับกรม คือ กรมประมง. สถานีประมงน้ำกร่อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และห้องสมุดร้อยละ 13.5 ลงรายการดังนี้ ประมง, กรม. สถานีประมงน้ำกร่อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3.16 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นคณะทำงานในโครงการ ห้องสมุดส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.8 ลงรายการที่ชื่อโครงการตามด้วยคณะทำงาน คือ โครงการจัดตั้งข่ายงานห้องสมุด มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค. คณะทำงาน รองลงมาห้องสมุดร้อยละ 37.5 ไม่ใช่ชื่อโครงการ เป็นรายการผู้รับผิดชอบ และห้องสมุดร้อยละ 10.4 ลงรายการที่คำว่า คณะทำงานโครงการ จัดตั้งข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค

3.17 การลงรายการส่วนราชการระดับต่ำกว่า ภาควิชาและชื่อส่วนราชการมี คำว่า "หน่วย" พบว่า ห้องสมุดร้อยละ 55.8 ลงรายการที่ มหาวิทยาลัยมหิดล. ภาควิชาออร์โธปิดิกส์และเวชศาสตร์ฟื้นฟู. หน่วยเวชศาสตร์ฟื้นฟู ห้องสมุดจำนวนร้อยละ 26.9 ลงรายการที่ มหาวิทยาลัยมหิดล. หน่วยเวชศาสตร์ฟื้นฟู ส่วนห้องสมุดอีกร้อยละ 11.5 ลงรายการที่ มหิดล, มหาวิทยาลัย. ภาควิชาออร์โธปิดิกส์และเวชศาสตร์ฟื้นฟู. หน่วยเวชศาสตร์ฟื้นฟู

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการทำบัตรรายการและการลงรายการส่วนราชการไทย

4.1 ในด้านปัญหาในการทำบัตรรายการและการลงรายการส่วนราชการไทย

พบว่าปัญหาการทำบัตรรายการของสิ่งพิมพ์ของส่วนราชการไทยแบบ AACR2 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาการลงรายการส่วนราชการไทยแบบ AACR2 มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับน้อย

ในขณะที่เดียวกันผลการสำรวจพบว่า ค่าเฉลี่ยรวมปัญหาการทำบัตรรายการส่วนราชการที่ไม่ได้เลือกใช้ AACR2 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีปัญหาบางประการอยู่ในระดับมาก อาทิ ปัญหาด้านการตีความหลักเกณฑ์ การหาข้อมูลของชื่อส่วนราชการหรือสายการบังคับบัญชาในตัวสิ่งพิมพ์มักจะไม่ครบถ้วน และปัญหาด้านการขาดแคลนแหล่งอ้างอิงอื่น ๆ เช่น ทำเนียบนามส่วนราชการต่าง ๆ ที่ทันสมัย ส่วนปัญหาด้านการลงรายการโดยละเอียดมีค่าเฉลี่ยระดับน้อย

4.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการลงรายการส่วนราชการไทย ผู้ตอบส่วนใหญ่

เสนอว่า ควรจะมีการจัดตั้งคณะทำงานชุดหนึ่งขึ้นเพื่อจัดทำคู่มือในการลงรายการส่วนราชการไทย ก่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ รองลงมาเห็นว่า ควรมีการประชุมตกลงกันในกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั่วประเทศที่จะใช้ AACR2 กับการลงรายการส่วนราชการไทยว่า จะประยุกต์ใช้ตัวอย่างใดจึงจะเป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีผู้แนะนำว่าควรจะมีการจัดทำคู่มือการลงรายการที่ครอบคลุมรูปแบบของส่วนราชการประเภทต่าง ๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เองได้

อภิปรายผล

1. จากการสำรวจเบื้องต้นด้วยการสำรวจจัดบัตรรายการประกอบการสอบถามบรรณารักษ์ผู้ทำบัตรรายการของห้องสมุดที่ใช้เป็นประชากรครั้งนี้ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 96.0 ใช้ AACR2 ลงรายการบัตร บางแห่งเปลี่ยนมาใช้ AACR2 ได้เพียง 2-3 ปี อาทิ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บางแห่งกำลังจะเปลี่ยนมาใช้ AACR2 สำหรับการลงรายการส่วนราชการไทย เช่น ห้องสมุดคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งใช้ AACR2 ลงรายการบัตรตลอดจนใช้ AACR2 ลงรายการส่วนราชการไทยด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งเขตปริมณฑลใช้ AACR2 ลงรายการชื่อส่วนราชการไทยแต่ลงรายการชื่อส่วนราชการไทยแตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยกลับแสดงให้เห็นว่า ยังคงมีห้องสมุดอีก 2 แห่ง ใช้ AACR2 ลงรายการบัตร แต่ไม่ใช้

AACR2 ก็กับการลงรายการส่วนราชการไทย และห้องสมุดอีก 2 แห่ง ไม่ใช่ AACR2 ลงรายการบัตรและลงรายการส่วนราชการไทย โดยให้เหตุผลต่าง ๆ อาทิ บางแห่งยังไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนแต่คาดว่าจะเปลี่ยนเร็ว ๆ นี้ บางแห่งเห็นว่าหลักเกณฑ์เดิมที่ใช้อยู่เหมาะสมแล้ว

ส่วนในกรณีของการลงรายการส่วนราชการไทยของห้องสมุดแต่ละแห่ง เมื่อพิจารณาแต่ละประเภทของส่วนราชการที่ยกมาเป็นตัวอย่างในแบบสอบถามตาม AACR2 ผลการวิจัยพบว่าชื่อส่วนราชการทุกชื่อที่ยกมาเป็นตัวอย่างในแบบสอบถามนั้น มีห้องสมุดอย่างน้อย 2 แห่งขึ้นไปเลือกตอบชื่อที่แตกต่างไปจากการเลือกตอบของห้องสมุดส่วนใหญ่ อาทิ ส่วนราชการชื่อ สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร* ในจำนวนห้องสมุดทั้งสิ้น 53 แห่ง มีห้องสมุด 49 แห่งลงรายการที่ สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร ห้องสมุด 2 แห่ง ลงรายการที่ ไทย. สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร และห้องสมุดอีก 2 แห่ง ลงรายการที่ นโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, สำนัก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงถือว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า แม้ว่าจะใช้ AACR2 ลงรายการส่วนราชการไทย แต่การลงรายการชื่อส่วนราชการไทยแต่ละชื่อส่วนราชการยังแตกต่างกัน

อนึ่งแม้ว่าห้องสมุดร้อยละ 92.3 จะเลือกใช้ AACR2 ลงรายการส่วนราชการไทย แต่ผลการวิจัยกลับพบว่า มีการใช้คู่มือประกอบกันหลายฉบับ ห้องสมุด 4 แห่ง ที่ใช้ AACR2 ประกอบกับ AACR1 และหลักเกณฑ์การทำบัตรรายการฯ ของ ศาสตราจารย์ สุทธิลักษณ์ อัมพวงศ์ เนื่องจากห้องสมุดดังกล่าวยังอยู่ในระยะแรกของการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การลงรายการเป็น AACR2

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้ารับการอบรมด้านการลงรายการแบบ AACR2 และรองลงมาเป็นเรื่องของการศึกษาจากคู่มือการลงรายการ

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นความสำคัญของการใช้แหล่งอ้างอิงอื่น ๆ อาทิ นามสงเคราะห์ส่วนราชการไทย รองลงมาคือ ทำเนียบนามของ

*ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ข., หน้า 125.

ส่วนราชการต่าง ๆ และรายงานประจำปีตามลำดับ หรือแม้กระทั่งการใช้โทรศัพท์สอบถามไปที่ส่วนราชการนั้น ๆ และห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้แหล่งอ้างอิงมากกว่า 1 แหล่ง ซึ่งตรงกับข้อเขียนของ Simonton และ McClaskey (1981: 21) ที่ว่า บรรณารักษ์จะต้องคอยติดตามการเปลี่ยนแปลงชื่อของส่วนราชการต่าง ๆ ตลอดเวลา ส่วนหนึ่งของข้อมูลบรรณารักษ์สามารถติดตามได้จากแหล่งอ้างอิงอื่น ๆ ซึ่งในหลักเกณฑ์เบื้องต้นของ AACR2 (1988) ก็ได้กำหนดไว้เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาผลการสำรวจสิ่งที่บรรณารักษ์คำนึงถึงในการเลือกชื่อส่วนราชการหรือลำดับชื่อส่วนราชการก่อนการลงรายการ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ คำนึงถึงประเภทของชื่อส่วนราชการ ตามหลักการพิจารณาเลือกใช้ชื่อส่วนราชการตาม AACR2* และเป็นไปตามหลักเกณฑ์การลงรายการส่วนราชการไทย (บุพผา เทวาคูดี 2534) ส่วนห้องสมุดอีก 8 แห่งยังคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ทางการบริหาร แม้ว่าจะเปลี่ยนมาใช้ AACR2 แล้วก็ตาม บางแห่งให้เหตุผลว่า ควรที่จะคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ทางการบริหารหรือสายการบังคับบัญชาไว้ก่อนเพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนของชื่อส่วนราชการ และห้องสมุดอีก 4 แห่ง ยึดหลักการเลือกลงรายการตามอำนาจหน้าที่ทางการบริหารตาม AACR1 และหลักเกณฑ์การทำบัตรรายการฯ ของ ศาสตราจารย์ สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์

2. ผลการสำรวจการลงรายการพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการนั้น เช่น สำนักงานโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร ซึ่งตรงกับหลักเกณฑ์ข้อ 24.17 หลักเกณฑ์ทั่วไปของ AACR2**

นอกจากนี้ในส่วนของการลงรายการที่ลงรายการเป็นรายการรองนั้น ห้องสมุดส่วนใหญ่ ลงรายการสอดคล้องกับการลงรายการของ AACR2 (1988) ข้อ 24.18 ประเภทต่าง ๆ โดยละเว้นชื่อรัฐบาลไทยไว้ ในฐานะที่เข้าใจว่า ส่วนราชการดังกล่าวสังกัดรัฐบาลไทย และมีประเทศเดียวที่ใช้ภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า การลงรายการที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้ตรงกับ AACR2 ข้อ 24.18 ประเภทต่าง ๆ แต่ยังคงมีข้อแตกต่างอีก 3 ประการ ดังนี้

* ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ค.

** ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ค., หน้า 147.

2.1 ในกรณีของการลงรายการศาล ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ ลงรายการที่ชื่อศาลคือ ศาลอาญาธนบุรี ในขณะที่ AACR2 (1988) ลงรายการขอบเขต อำนาจศาลในเครื่องหมายวงเล็บดังนี้ ศาลอาญา(ธนบุรี)

2.2 การลงรายการผู้นำของรัฐ เช่น สรุปรายงานการปฏิบัติราชการประจำปี ของ นายกรัฐมนตรี พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ ลงรายการที่ชื่อนายกรัฐมนตรี เพราะถือว่าเป็น ผู้แต่งบุคคล ในขณะที่ AACR2 (1988) ให้ลงรายการที่คำว่า นายกรัฐมนตรี (2489-2490 : ปรีดี พนมยงค์)

2.3 ส่วนราชการที่เปลี่ยนชื่อ อาทิ ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนากาชาดสาธารณสุข มูลฐานอาเซียเนน เปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันพัฒนากาชาดสาธารณสุขอาเซียเนน พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการใหม่ และทำบัตรโยงดูเพิ่มเติมที่ชื่อเดิม ส่วนที่ชื่อเดิมทำบัตรโยงดูที่ มาที่ส่วนราชการใหม่ แสดงว่า ถ้ามีสิ่งพิมพ์ที่ใช้ชื่อเดิมเข้ามาก็จะลงรายการที่ชื่อใหม่ ทั้งนี้ แตกต่างไปจากข้อเขียนของ Simonton และ McClaskey (1981: 21) ที่ว่า "...ในกฎ เบื้องต้นของ AACR2 กำหนดว่า ในกรณีที่ส่วนราชการมีชื่อมากกว่า 1 ชื่อ หรือเปลี่ยนชื่อ ให้ใช้ ชื่อตามที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์...."

3. ผลการวิจัยพบว่า มีการลงรายการส่วนราชการที่มีส่วนขยายแตกต่างกัน เช่น ห้องสมุดส่วนใหญ่ ลงรายการที่ ศาลอาญาธนบุรี รองลงมาเป็นการลงรายการภายใต้หน่วยงาน ต้นสังกัด คือ กระทรวงยุติธรรม. ศาลอาญาธนบุรี และลงรายการที่ กระทรวงยุติธรรม. ศาลอาญา(ธนบุรี) ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ Cook (1984: 249) พบว่า ห้องสมุดใหญ่ 2 แห่งคือ ห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันกับหอสมุดแห่งชาติอังกฤษลงรายการต่างกันแม้ว่าทั้ง 2 แห่งจะใช้ AACR2 ดังนี้

หอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ใช้ Scottish Courts Administration

หอสมุดแห่งชาติอังกฤษ ใช้ Great Britain. Scottish Courts Administration

4. ผลการสำรวจการลงรายการรองที่ลงรายการเป็นรายการรองโดยตรง (หรือ ข้ามลำดับหน่วยงาน) และรายการรองที่ต้องลงรายการภายใต้ส่วนราชการเหนือกว่า ตรงกัน กับหลักเกณฑ์ข้อ 24.19A

5. ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบอยู่ในระดับมากคือ ปัญหาด้านการใช้คู่มือการลงรายการ อาทิ การตีความ คำอธิบาย ตัวอย่างประกอบ การนำมาประยุกต์ใช้ และการมีคู่มือไม่ทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการตีความคู่มือการลงรายการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cook (1984: 252) ที่ว่า การร่วมมือกันจัดทำมาตรฐานสากลระหว่างผู้สร้างบรรณานุกรมแห่งชาติ 4 ประเทศนั้น ต้องคำนึงถึงการตัดสินใจเลือกใช้รายการหลักและการตีความหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

6. จากผลการวิจัยต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาทั้งหมด อาจสรุปได้ว่า แนวโน้มของการลงรายการส่วนราชการไทยในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมาแตกต่างไปจากผลการวิจัยของ วิภา ดำรงโมคกุล (2524) เนื่องจากผลการวิจัยที่ได้พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลมากกว่าร้อยละ 90 ใช้หรือยึดหลักของ AACR2 มาประยุกต์ใช้กับการลงรายการส่วนราชการไทย แม้ว่าจะยึดหลักการพิจารณาประเภทของชื่อส่วนราชการเป็นหลักแต่ไม่ล้มที่จะคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ทางการบริหารตามการแบ่งส่วนราชการไทยในปัจจุบัน (สมาน รังสิโยภพ 2521: 7) ในขณะที่ผลสรุปจากการวิจัยของ วิภา ดำรงโมคกุล มาจากการใช้การลงรายการส่วนราชการแบบ AACR1 และอยู่บนพื้นฐานของการใช้ "หลักเกณฑ์การกำเนตรรายการฉบับสมบูรณ์และตัวอย่างบัตร" ของ ศาสตราจารย์ สุทธิลักษณ์ อัมพวงค์ ซึ่งใช้มามากกว่า 10 ปี ดังนั้น ผลสรุปจากการวิจัยเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมของ วิภา สำหรับหน่วยงานของรัฐบาลที่ได้ 61 รูปแบบ ได้มีห้องสมุดต่าง ๆ นำมาใช้และประยุกต์ใช้ตาม AACR2 ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัย ไปปฏิบัติ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางการลงรายการส่วนราชการไทยของห้องสมุดสถาบันการศึกษา จึงขอเสนอแนวทางการลงรายการดังนี้

1. ถ้าจะลงรายการส่วนราชการเป็นรายการหลัก ควรพิจารณาว่า สารนิเทศที่ได้รับจัดอยู่ในขอบข่ายของหลักเกณฑ์ข้อ 21.1B2 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปของการพิจารณาเลือกใช้นิตยบุคคล (หรือส่วนราชการ) เป็นรายการหลัก*

* ดูเพิ่มเติมที่บทที่ 2, หน้า 21-22.

2. จากภาพรวมโดยย่อ ประชากรมากกว่าร้อยละ 90.0 ลงรายการส่วนราชการไทย ตามประเภทของชื่อส่วนราชการเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับหลักการลงรายการตามประเภทของ ชื่อส่วนราชการของ AACR2 แต่มีรายละเอียดแตกต่างกันออกไปดังเสนอในข้อที่ 3 ทั้งนี้ผู้วิจัย ขอเสนอเป็นแนวทางสำหรับการสร้างคู่มือการลงรายการส่วนราชการไทย

3. ในกรณีที่ต้องลงรายการส่วนราชการไทยไม่ว่า จะลงรายการเป็นรายการหลัก หรือรายการเพิ่ม ผู้ทำบัตรรายการสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประกอบการพิจารณาลงรายการ ส่วนราชการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงรายการส่วนราชการที่อาจจะยังเป็นข้อข้องใจบาง ประการ เช่น

3.1 การที่ AACR2 (1988) กำหนดให้ลงรายการส่วนราชการประเภทที่ เป็นรายการรองภายใต้ชื่อประเทศ (24.18) เช่น United States. Division of Wildlife Services

แต่ผลการวิจัยสรุปออกมาได้ว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 90 ลงรายการส่วนราชการบางประเภทได้โดยไม่ต้องลงรายการภายใต้ ชื่อประเทศคือ "ไทย" เช่น ไม้ใช้ ไทย. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

3.2 การลงรายการที่ชื่อส่วนราชการตามหลักเกณฑ์ 24.17 หลักเกณฑ์ทั่วไป ให้ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการนั้นคือ สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร

3.3 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 1 ส่วนราชการที่ชื่อมีคำซึ่งบอกลักษณะ ส่วนราชการนั้นเป็นส่วนหนึ่งของส่วนราชการอีก แห่งหนึ่ง คือ กระทรวงสาธารณสุข. สำนักงานปลัดกระทรวง

3.4 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 2 ส่วนราชการที่ชื่อมีคำบอกลักษณะเป็นรองทางการบริหาร ให้ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการนั้น คือ คณะกรรมการเพื่อจัดทำคู่มือการจัดทำแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระดับจังหวัด

3.5 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 3 ส่วนราชการที่ชื่อมีลักษณะทั่วไปหรือชื่อไม่ได้แสดงอะไรมากไปกว่าการแบ่งย่อยหน่วยงาน ลงรายการชื่อส่วนราชการที่มีลักษณะทั่วไป เช่น ห้องสมุด วิทยาลัยชื่อส่วนราชการเหนือกว่าดังนี้ กระทรวงการต่างประเทศ. ห้องสมุด

3.6 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 4 ส่วนราชการที่ชื่อไม่ได้ระบุว่าเป็นหน่วยงาน และไม่มีชื่อประเทศหรือชื่อรัฐบาลอยู่ในชื่อส่วนราชการ ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการนั้น เช่น กรุงเทพมหานคร

3.7 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 5 ส่วนราชการระดับกระทรวง หรือหน่วยงานบริหารสูงสุดเทียบเท่ากระทรวง ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการนั้น เช่น ทบวงมหาวิทยาลัย

3.8 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 6 สถานิติบัญญัติ ลงรายการที่ชื่อส่วนราชการนั้น คือ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา

3.8.1 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง ส่วนที่เป็นหลักเกณฑ์พิเศษของการลงรายการสถานิติบัญญัติ 24.21A ในกรณีที่สถานิติบัญญัตินั้นมีหน่วยงานรองหลายสภา ดังนี้ รัฐสภา. สภาผู้แทนราษฎร

3.8.2 สำหรับหลักเกณฑ์การลงรายการตามหลักเกณฑ์ข้อที่ 24.21B หน่วยงานรองที่เป็นคณะกรรมการ ลงรายการตามลำดับดังนี้ รัฐสภา. สภาผู้แทนราษฎร. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

3.8.3 สำหรับหลักเกณฑ์การลงรายการตามหลักเกณฑ์ข้อที่ 24.21D ถ้าสถานิติบัญญัติมีเลขที่ของการประชุม และระยะเวลาช่วงปีของการประชุมติดต่อกัน ลงรายการตามลำดับดังนี้ รัฐสภา. รายงานการประชุม (ครั้งที่ 1-7: 2513)

3.9 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 7 การลงรายการศาล ห้องสมุดส่วนใหญ่ลงรายการที่ชื่อศาล อาทิ ศาลแพ่ง

3.9.1 สำหรับหลักเกณฑ์การลงรายการตามหลักเกณฑ์ข้อที่ 24.23A การลงรายการศาลแพ่งและศาลอาญา ลงรายการที่ชื่อศาล คือ ศาลอาญา (ธนบุรี)

แต่ในกรณีที่เป็นศาลทหารใน 24.23B1 ลงรายการที่ชื่อศาล

คือ ศาลทหารกรุงเทพ

3.10 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 8
การลงรายการกองทัพ พบว่าลงรายการที่ชื่อกองทัพ คือ กองทัพบก

ในกรณีที่เป็นการลงรายการกองกำลังทหาร 24.24B ลงรายการชื่อ
กองกำลังทหารภายใต้ชื่อกองทัพภาคที่รับผิดชอบคือ กองทัพภาคที่ 1. จังหวัดทหารบกฉะเชิงเทรา

3.11 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 9
ผู้นำของรัฐ หรือหัวหน้ารัฐบาล เช่น สรุปรายงานการปฏิบัติราชการประจำปีของนายกรัฐมนตรี
เขียนโดย นายกรัฐมนตรี ลงรายการที่นายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี (2489-2490 : ปรีดี
พนมยงค์)

3.12 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 10
สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุล ลงรายการสถานกงสุล หรือสถานเอกอัครราชทูต ภายใต้ชื่อ
รัฐบาล ดังนี้ ไทย. สถานกงสุล (ปารีส, ฝรั่งเศส)

3.13 การลงรายการส่วนราชการที่เป็นรายการรอง 24.18 ประเภทที่ 11
องค์การระหว่างประเทศ และองค์การระหว่างรัฐบาล ลงรายการภายใต้ชื่อรัฐบาลไทย คือ
ไทย. คณะผู้แทนในองค์การสหประชาชาติ

3.14 การลงรายการรองที่เป็นรายการรองโดยตรง (หรือข้ามลำดับหน่วยงาน)
24.19A ลงรายการที่ส่วนราชการนั้น ถือว่าข้ามลำดับหน่วยงานดังนี้

สำนักงานอัญญาโตตุลาการ

ลำดับของส่วนราชการ : กระทรวงยุติธรรม

สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ

สำนักงานอัญญาโตตุลาการ

ส่วนกรณีที่ต้องลงรายการภายใต้ส่วนราชการที่เหนือกว่า 24.19A
ลงรายการตามลำดับดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะวิทยาศาสตร์

ส่วนราชการรองบางแห่งสามารถละเว้นส่วนราชการเหนือกว่าบาง
ลำดับได้ ถ้าส่วนราชการนั้นไม่มีชื่อซ้ำซ้อนกับส่วนราชการต้นสังกัด อาทิ ภาควิชาเคมี มีเพียง
แห่งเดียวในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ภาควิชาเคมี

ลำดับของส่วนราชการ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะวิทยาศาสตร์

ภาควิชาเคมี

3.15 ในกรณีที่ส่วนราชการเปลี่ยนชื่อ อาทิ ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุข
มูลฐานอาเซียน เปลี่ยนชื่อเป็น สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน ให้ลงรายการตามที่ปรากฏ
แต่ละชื่อเรื่องไม่ว่าจะเป็นชื่อเดิมหรือชื่อใหม่ และทำบัตรโยงดูเพิ่มเติมที่ทั้ง 2 แห่ง เช่น
ถ้าได้รับสิ่งพิมพ์ที่ระบุว่าจะจัดทำโดย ศูนย์ฝึกอบรมฯ ก็ให้ลงรายการผู้รับผิดชอบที่ ศูนย์ฝึกอบรมและ
พัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน แต่ถ้าได้รับสิ่งพิมพ์ที่ระบุว่าจะจัดทำโดย สถาบันพัฒนาการสาธารณสุข
อาเซียน ก็ให้ลงรายการผู้รับผิดชอบสิ่งพิมพ์ดังกล่าวที่ สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน และ
ทำบัตรโยงดูเพิ่มเติมที่ทั้ง 2 แห่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

จากการวิจัยการลงรายการส่วนราชการไทย ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขต
กรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑลตามที่เสนอผลการวิจัยไปแล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะได้มี
การวิจัยเพิ่มเติมในส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

1. ขยายขอบเขตของการวิจัย ไปถึงนิติบุคคลประเภทอื่น ๆ
2. ศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้บริการเมื่อใช้บัตรรายการส่วนราชการหรือนิติบุคคล

ต่าง ๆ

3. ศึกษาผลของการลงรายการแบบ AACR2 (1988) กับการลงรายการ
ส่วนราชการไทยหลังจากที่ใช้ไประยะหนึ่ง

ข้อจำกัดในการวิจัย

ผลการวิจัยในส่วนของการลงรายการส่วนราชการของห้องสมุดต่าง ๆ อาจไม่เที่ยงตรงเท่าที่ควร เนื่องด้วยผู้ตอบแบบสอบถามไม่ตอบคำถามบางข้อ เนื่องจากข้อจำกัดด้านประสิทธิภาพการลงรายการของผู้ตอบแบบสอบถาม บางแห่งไม่เคยลงรายการส่วนราชการบางประเภทในแบบสอบถาม จึงเป็นการยากที่จะเก็บข้อมูลได้สมบูรณ์และตรงกับความเป็นจริงที่ปฏิบัติอยู่ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้พยายามลดความไม่เที่ยงตรง โดยการสำรวจบัตรรายการของห้องสมุดต่าง ๆ และนำเอาตัวอย่างบัตรจากแต่ละแห่งมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ในกรณีที่คำถามข้อใดไม่มีในห้องสมุดของผู้ตอบ ผู้วิจัยขอให้ผู้ตอบใช้ดุลยพินิจคล้ายกับการทำบัตรรายการจริง และผู้วิจัยคอยเสริมข้อมูลเมื่อผู้ตอบเกิดข้อข้องใจในคำถามหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม